that such signs relate to the functions and duties performed by the official, as well as his relationship with the enterprises, institutions or organizations on whose behalf he is acting.

Thus, to the functional attributes, the author refers to the following: the exercise of the functions of a representative of power; connection with the activity of the enterprise of the institution or organization; the place of performance of the duties of an official. Among the official features of the official, the author identifies such features as the performance of the said functions and duties on a permanent, temporary or special basis.

In general, the article provides a concise list of features of officials who occupy a particularly responsible position, who are special subjects of crime, and have all the characteristics defined in Part 1 of Art. 18 of the Criminal Code of Ukraine, also disclosed the content of special features that serve as an auxiliary (clarifying) source to identify a special entity.

Key words: counteraction to crime, public authorities, criminal responsibility of officials, special subject of crime, especially responsible position.

DOI: 10.36695/2219-5521.4.2019.60

УДК 347.9

К.А. ЛУБЯНА

Катерина Андріївна Лубяна, аспірант Київського
національного університету імені Тараса Шевченка*
ORCID: 0000-0001-5089-4813

УЧАСТЬ АДВОКАТА У ПРИМУСОВОМУ ВИКОНАННІ РІШЕНЬ У СПРАВАХ СПРОЩЕНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Постановка проблеми. Питання, пов'язані з діяльністю адвоката, є одними із важливих у сучасній процесуальній науці та судовій практиці. Згідно зі ст. 59 Конституції України¹ кожен має право на професійну правничу допомогу і є вільним у виборі захисника своїх прав. Тож праву особи на правову допомогу відведено важливу роль у забезпеченні реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Не зважаючи на те, що тематика реалізації права на судовий захист та правову допомогу є належним чином дослідженою у науковій літературі, окремі аспекти діяльності адвоката все ще потребують наукової уваги. Одним із таких питань є участь адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження.

Фактична відсутність наукових праць, присвячених даному питанню, пояснюється тим, що спрощене провадження є новелою Цивільного процесуального кодексу України, запровадженою лише у 2017 році. Запровадження спрощеного позовного провадження є безумовно позитивною тенденцією впровадження у цивільний процес спрощених проваджень та процедур. Специфіка справ спрощеного провадження зумовлена тим, що представництво адвокатом у таких справах є необов'язковим, оскільки вони за можливості розглядаються без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами. А отже, в таких умовах важливо встановити, в чому полягає специфіка діяльності адвоката у тих випадках, коли він все ж вступає у справу, представляючи інтереси стягувача чи боржника.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання участі адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження на сьогодні ще не досліджувалось на науковому рівні. Разом із тим сутність участі адвоката в цивільному судочинстві розкривалась у працях таких авторів, як: С.С. Бичкова, Н.В. Волкова, В.В. Грига, Д.В. Дрейзіна, В.І. Дрішлюк, Н.М. Єфанова, В.В. Заборовський, Я.П. Зейкан, О.Ю. Зуб, І.О. Ізарова, С.О. Короєд, Л.Р. Косьмій, Д.С. Лаврович, Л.О. Майстренко, О.Ю. Русин, Н.Ю. Сакара, Г.О. Світлична, В.О. Святоцька, Л.В. Тацій, О.С. Ткачук, В.П. Феннич, С.Я. Фурса, О.В. Циркуленко.

Формулювання мети статті. Метою статті є встановлення специфіки участі адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Статтею 1 Закону України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII² виконавче провадження визначається як завершальна стадія судового провадження і примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб), яку становить сукупність дій компетентних органів і осіб, спрямованих на примусове виконання рішень, що проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України, Законом України «Про виконавче провадження», іншими законами та нормативно-правовими актами, а також рішеннями, які підлягають примусовому виконанню. Отже, сутність примусового виконання рішень у справах спрощеного провадження полягає у вчиненні компетентними органами та особами дій, спрямованих на виконання таких рішень. «Примусовий» у даному разі означає, що виконання рішень здійснюється за допомогою натиску чи примушування через існування обов'язку та повинності виконання такого рішення³. Іншими словами, примусовий характер виконання рішень зумовлений тим, що такі рішення приймаються судом, а отже, вони є обов'язковими до виконання на всій території України.

© К.А. Лубяна, 2019

* *Kateryna Lubiana, Postgraduate student of Taras Shevchenko National University of Kyiv*

Згідно зі ст. 15 Закону України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII² сторонами виконавчого провадження є стягувач і боржник. Стягувачем є фізична або юридична особа чи держава, на користь чи в інтересах яких видано виконавчий документ. Боржником є визначена виконавчим документом фізична або юридична особа, держава, на яких покладається обов'язок щодо виконання рішення. Згідно зі ст. 16 Закону України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII² сторони можуть реалізувати свої права і обов'язки у виконавчому провадженні самостійно або через представників. Особиста участь фізичної особи у виконавчому провадженні не позбавляє її права мати представника, крім випадку, коли боржник згідно з рішенням зобов'язаний вчинити певні дії особисто. Зі змісту ст. 59 Конституції України, ст. 60 Цивільного процесуального кодексу України та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05 липня 2012 р. № 5076-VI⁴ варто зробити висновок, що насамперед представництво у суді здійснюють особи, які мають статус адвоката. Відповідно до ст. 6 адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування, склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Повноваження адвоката як представника посвідчуються ордером, дорученням органу чи установи, що уповноважені законом на надання безоплатної правової допомоги, або договором про надання правової допомоги. До ордера обов'язково додається витяг з договору, в якому зазначаються повноваження адвоката як представника або обмеження його прав на вчинення окремих дій як представника сторони виконавчого провадження, який засвідчується підписами сторін договору. Тож зробимо висновок, що за загальним правилом інтереси стягувача та боржника у примусовому виконанні рішень може представляти адвокат. У свою чергу, примусове виконання судових рішень здійснюється органами і особами, визначеними Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII⁵, зокрема, органами державної виконавчої служби, які входять до системи органів примусового виконання рішень Міністерства юстиції України, чи приватними виконавцями, правовий статус та організація діяльності яких встановлюються вищезазначеним нормативно-правовим актом.

Аналіз положень Цивільного процесуального кодексу України⁶ дає змогу зробити висновок, що у порядку спрощеного провадження розглядаються три категорії справ: малозначні справи (справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб та справи незначної складності, визнані судом малозначними), справи, що виникають з трудових правовідносин та про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд. Також у порядку спрощеного позовного провадження може бути розглянута будь-яка інша справа, віднесена до юрисдикції суду, за винятком наступних справ: що виникають із сімейних відносин, крім спорів про стягнення аліментів та поділ майна подружжя; щодо спадкування; щодо приватизації державного житлового фонду; щодо визнання необґрунтованими активів та їх витребування; в яких ціна позову перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Виходячи зі змісту Глави 10 даного нормативно-правового акта, специфіка спрощеного провадження полягає у справах, які можуть розглядатись у такому порядку; строках розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження; особливостях розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження. Але разом із тим у нормах Цивільного процесуального кодексу України⁶ відсутні положення, які дозволили б зробити висновок про наявність специфіки процедури виконання рішень у справах спрощеного провадження. А отже, виконання рішень у справах спрощеного провадження здійснюється на загальних засадах, характерних для примусового виконання рішень у справах позовного провадження.

Порядок примусового виконання судових рішень, у тому числі й у справах спрощеного провадження, регламентовано спеціальним законом – Законом України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII². Згідно зі ст. 10 даного нормативно-правового акта заходами примусового виконання рішень є: 1) звернення стягнення на кошти, цінні папери, інше майно (майнові права), корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної, творчої діяльності, інше майно (майнові права) боржника, у тому числі якщо вони перебувають в інших осіб або належать боржникові від інших осіб, або боржник володіє ними спільно з іншими особами; 2) звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інший дохід боржника; 3) вилучення в боржника і передача стягувачу предметів, зазначених у рішенні; 4) заборона боржнику розпоряджатися та/або користуватися майном, яке належить йому на праві власності, у тому числі коштами, або встановлення боржнику обов'язку користуватися таким майном на умовах, визначених виконавцем; 5) інші заходи примусового характеру, передбачені цим Законом. Аналізуючи дані заходи примусового виконання рішень крізь призму справ, які розглядаються у порядку спрощеного провадження, зробимо висновок про те, що звернення стягнення на кошти здійснюється у справах, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Також примусове виконання рішень у справах спрощеного провадження може передбачати поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного працівника; звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника у разі відсутності в боржника коштів на рахунках у банках чи інших фінансових установах, відсутності чи недостатності майна боржника для покриття в повному обсязі належних до стягнення сум, а також у разі виконання рішень про стягнення періодичних платежів; стягнення аліментів тощо. Іншими словами, передбачені ст. 10 Закону України «Про виконавче провадження» заходи примусового виконан-

ня у справах спрощеного провадження мають свою специфіку, оскільки у порядку спрощеного провадження може розглядатись обмежене коло справ. А отже, вищенаведені заходи застосовуються з урахуванням специфіки, визначеної Цивільним процесуальним кодексом України⁶.

Виконавець здійснює примусове виконання рішення на підставі виконавчого документа, зокрема, за заявою стягувача про примусове виконання рішення. Згідно зі ст. 26 «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII, у заяві про примусове виконання рішення стягувач має право зазначити відомості, що ідентифікують боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню рішення (рахунок боржника, місце роботи чи отримання ним інших доходів, конкретне майно боржника та його місцезнаходження тощо), рахунки в банківських установах для отримання ним коштів, стягнутих з боржника, а також зазначає суму, яка частково сплачена боржником за виконавчим документом, за наявності часткової сплати). Зазначимо, що в даному контексті участь адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження полягає у складанні такої заяви та вчиненні інших процесуальних дій від імені та в інтересах стягувача.

У відкритому виконавчому провадженні сторони наділяються певними правами та обов'язками. Тому адвокат, який діє від імені стягувача чи боржника, має право ознайомлюватися з матеріалами виконавчого провадження, робити з них виписки, знімати копії, заявляти відводи, має право на доступ до автоматизованої системи виконавчого провадження, право оскаржувати рішення, дії або бездіяльність виконавця у порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII, надавати додаткові матеріали, заявляти клопотання, брати участь у вчиненні виконавчих дій, надавати усні та письмові пояснення, заперечувати проти клопотань інших учасників виконавчого провадження та користуватися іншими правами, наданими законом, згідно зі ст. 19 даного нормативно-правового акта. Окрім того, сторони у процесі виконання рішення відповідно до процесуального законодавства мають право укласти мирову угоду, що затверджується (визнається) судом, який видав виконавчий документ, а отже, участь адвоката у даному аспекті може полягати у пропозиції мирової угоди чи погодженні на пропозицію мирової угоди. При виконанні боржником рішення, на адвокатів стягувача та боржника покладається обов'язок не пізніше наступного робочого дня після настання відповідних обставин письмово повідомити виконавця про повне чи часткове самостійне виконання рішення боржником, а також про виникнення обставин, що обумовлюють обов'язкове зупинення вчинення виконавчих дій, про встановлення відстрочки або розстрочки виконання, зміну способу і порядку виконання рішення, зміну місця проживання чи перебування (у тому числі зміну їх реєстрації) або місцезнаходження, а боржник-фізична особа – також про зміну місця роботи.

Адвокат боржника зобов'язаний утримуватися від вчинення дій, що унеможливають чи ускладнюють виконання рішення; забезпечити допуск в установленому законом порядку виконавця до житла та іншого володіння, приміщень і сховищ, що належать боржнику або якими боржник користується, для проведення виконавчих дій; за рішеннями майнового характеру адвокат зобов'язаний подати виконавцю протягом п'яти робочих днів з дня відкриття виконавчого провадження декларацію про доходи та майно боржника, за формою, встановленою Міністерством юстиції України; на адвоката покладено обов'язок повідомити виконавця про зміну відомостей, зазначених у декларації про доходи та майно боржника, не пізніше наступного робочого дня з дня виникнення відповідної обставини; окрім того, обов'язками адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження є забезпечення його появи на вимогу виконавця, а також надання пояснень за фактами невиконання рішень або законних вимог виконавця чи іншого порушення вимог законодавства про виконавче провадження.

Висновки. Отже, специфіка участі адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження полягає у наступному:

- 1) адвокат у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження може представляти інтереси стягувача або боржника;
- 2) повноваження адвоката як представника у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження посвідчуються ордером, дорученням органу чи установи, що уповноважені законом на надання безоплатної правової допомоги, або договором про надання правової допомоги;
- 3) особливості справ спрощеного провадження полягає в порядку їх розгляду, строках, особливостях розгляду, проте процедура виконання рішень у справах спрощеного провадження є загальною, а отже, у даному контексті діяльність адвоката здійснюється на загальних засадах;
- 4) компетенція адвокатів, які представляються стягувача і боржника, відрізняється – вони наділяються тотожними правами й обов'язками, проте адвокат боржника зобов'язаний додатково забезпечити, щоб зі сторони його клієнта були виконані передбачені судовим рішенням законні вимоги.

¹ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

² Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 30. Ст. 542.

³ Великий тлумачний словник сучасної української мови / гол. ред. В.Т. Бусел, редактори-лексикографи: В.Т. Бусел, М.Д. Василюк-Дерибас, О.В. Дмитрієв, Г.В. Латник, Г.В. Степенко. Київ : Ірпін : Перун, 2005. 1728 с.

⁴ Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 27. Ст. 282.

⁵ Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 29. Ст. 535.

⁶ Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492.

References:

- Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30, st. 141 [in Ukrainian].
- Pro vykonavche provadzhennia: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 № 1404-VIII. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 30, st. 542 [in Ukrainian].
- Busel, V.T. (hol. red.), Busel, V.T., Vasyleha-Derybas, M.D., Dmytriiev, O.V., Latnyk, H.V., Stepenko, H.V. (redaktery-leksykohefay) (2005). *Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy*. K. : Irpin' : Perun [in Ukrainian].
- Pro advokaturu ta advokats'ku diial'nist': Zakon Ukrainy vid 05.07.2012 № 5076-VI. (2013). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 27, st. 282 [in Ukrainian].
- Pro orhany ta osib, iaki zdziisniuiut' prymusove vykonannia sudovykh rishen' i rishen' inshykh orhaniv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 № 1403-VIII. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 29, st. 535 [in Ukrainian].
- Tsyvil'nyj protsesual'nyj kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 18.03.2004 № 1618-IV. (2004). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 40–41, 42, st. 492 [in Ukrainian].

Резюме

Лубяна К.А. Участь адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження.

Стаття присвячена дослідженню специфіки участі адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження. Розглядаються питання сутності виконавчого провадження та його сторін, порядок примусового виконання рішень, а також особливості участі адвоката на кожній стадії примусового виконання рішень. Встановлено, що особливості участі адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження зумовлені його можливостями представляти інтереси стягувача або боржника та компетенцією, яка у кожному із зазначених випадків є різною.

Ключові слова: адвокат, примусове виконання рішень, спрощене провадження, стягувач, боржник.

Резюме

Лубяная К.А. Участие адвоката в принудительном исполнении решений по делам упрощенного производства.

Статья посвящена исследованию специфики участия адвоката в принудительном исполнении решений по делам упрощенного производства. Рассматриваются вопросы сущности исполнительного производства и его сторон, порядок принудительного исполнения решений, а также особенности участия адвоката на каждой стадии принудительного исполнения решений. Установлено, что особенности участия адвоката в принудительном исполнении решений по делам упрощенного производства обусловлены его возможностями представлять интересы взыскателя или должника и компетенцией, которая в каждом из указанных случаев различается.

Ключевые слова: адвокат, принудительное исполнение решений, упрощенное производство, взыскатель, должник.

Summary

Lubiana Kateryna. Participation of the lawyer in forced enforcement of decisions in simplified cases.

The article is devoted to investigating the specifics of the lawyer's involvement in enforcement of decisions in summary proceedings. The issues of the essence of the enforcement proceedings and its parties, the order of enforcement of decisions, as well as the peculiarities of the participation of a lawyer at each stage of enforcement of decisions are considered.

It is substantiated that the execution of decisions in the cases of simplified proceedings is carried out on the general basis, characteristic for the enforcement of decisions in the cases of lawsuit.

Summarized that the specifics of the lawyer's involvement in enforcement of decisions in summary proceedings are as follows:

- 1) the lawyer in enforcement of decisions in the cases of simplified proceedings may represent the interests of the debtor or the debtor;
- 2) the powers of the lawyer as a representative in the enforcement of decisions in cases of simplified proceedings shall be certified by a warrant, an order of a body or institution authorized by law to provide free legal aid, or a contract for legal aid;
- 3) the peculiarity of the cases of the summary proceedings is in the order of their consideration, the terms, the peculiarities of the proceedings, however, the procedure for the execution of the decisions in the cases of the summary proceedings is general, and therefore in this context the activity of the lawyer is carried out on a general basis;
- 4) the competence of attorneys representing the debtor and the debtor differs – they are given the same rights and obligations, but the debtor's lawyer is obliged to additionally ensure that his client's legal requirements are fulfilled by the court decision.

The article contains conclusion that the peculiarities of the lawyer's participation in enforcement of decisions in the cases of simplified proceedings are conditioned by his ability to represent the interests of the debtor or the debtor and a competence that is different in each of these cases.

Key words: lawyer, enforcement of decisions, summary judgment, collector, debtor.